# התמשכות המלחמה נוחה לאיראן, לא לישראל

written by ד"ר אל"מ במיל' חנן שי | 25.11.2026

הוויכוח על תקיפה נוספת באיראן מוצג לעיתים כשאלה של עיתוי: האם לפעול עכשיו או להמתין? ראש הממשלה דוחף לפעולה בהקדם ומבקש את הצטרפות ארה"ב. גדי איזנקוט טוען שאין איום מיידי המחייב תקיפה לפני הקמת ממשלה. גם עמדת צה"ל, כפי שדווחה, היא שאין דחיפות מבצעית  אך אם ארה"ב תחדש את התקיפות, על ישראל לשקול להצטרף.

הנשיא טראמפ אומר שאינו ממהר ושידון בכך אחרי תחילת השנה הבאה. מנגד, ראש המוסד לשעבר, דדי ברנע, קרא לפעול במהירות כדי להביא לנפילת המשטר, גם במחיר של מלחמה נוספת.

אבל מחלוקת העיתוי מסתירה שאלה קודמת: מה מבקשים להשיג במלחמה? טראמפ שב ואומר שמטרתה למנוע מאיראן נשק גרעיני. ברנע מצביע על יעד רחב יותר: הפלת המשטר שהוא המקור לאיומי הגרעין, הטילים הבליסטיים, הסייבר, הפעלת הסוכנים בעולם והפגיעה באנרגיה במפרץ. לשיטתו, הפלת המשטר היא המפתח להסרת מכלול האיומים, ולא רק לעיכוב של אחד מהם.

**די לדחיינות**

מאחר שאיראן לא זנחה את מטרתה הגרעינית, הזמן פועל לטובתה. כל עוד המלחמה אינה מכריעה אותה, היא יכולה לשקם יכולות, להסתגל ולנסות לקדם שוב את יעדיה. האסטרטגיה האמריקנית הנוכחית, של התשה וגריעה הדרגתית, נבחרה במקום הכרעה.

משטר טוטליטרי מסוגל להטיל על אזרחיו מחיר כבד ולדכא התנגדות באופן שממשלות דמוקרטיות מתקשות לעשות. לכן הוא מחוסן יותר מפני התשה. אם התמשכות המערכה מאפשרת לאיראן להמשיך לקדם את מטרתה, האסטרטגיה שנועדה לשלול ממנה נשק גרעיני משרתת בפועל את איראן.

לישראל יש לקח מ-7 באוקטובר. במשך שנים ניתנה לאיראן האפשרות לבנות את חמאס וחיזבאללה. במקום להסיר את האיומים בעודם באיבם, ישראל נקטה גישה של מב"ם: מערכה בין מלחמות. במבט לאחור, המב"ם לא מנעה את התעצמות האויבים, אלא אפשרה להם להמשיך להתחזק.

כך שאין להשתמש בגורם הזמן כדי להמשיך בגריעה ובשחיקה של יכולות איראן. מהלכים מסוג זה צפויים לשחוק את ישראל, אבל גם את מדינות המפרץ והנכסים האמריקניים, מבלי להבטיח

את הסרת האיום. הזמן צריך לשרת את בניית התנאים להכרעת המשטר, וזו חייבת להיות מהירה ומוגבלת בזמן. עמדה דחיינית, כפי שאפיינה את המב"ם, פסולה לחלוטין.

## תזכורת מ-1956

מאמר דעה לא צריך לחשוף תוכניות מבצעיות. במקום זאת, אפשר להיעזר בדוגמה היסטורית: שיתוף הפעולה בין ישראל, צרפת ובריטניה במבצע קדש ובמוסקטר ב-1956. ההכנות הישראליות החלו זמן רב לפני היציאה למערכה. בעיר סוור שבצרפת גובש הסכם חשאי, וצה"ל השיג את רוב יעדיו הצבאיים בתוך ימים.

אולם שיתוף הפעולה הצבאי לא הבטיח שהשותפות יעמדו יחד בלחץ המדיני. ארה"ב וברית המועצות דרשו לסיים את הלחימה, ובריטניה וצרפת חזרו בהן מהסיכומים. גם ישראל נאלצה לסגת מהשטחים שכבשה. הנסיגה לא ביטלה את כל הישגי קדש. אדרבה, חופש השיט במצרי טיראן נשמר עד 1967 בזכות הסדרי הנסיגה, וכך גם פריסת כוח החירום של האו"ם והערבויות האמריקניות.

מכאן ניתן ללמוד שיש לבנות תוכנית לשימור ההישגים, או למעשה לתכנן אותה כחלק מן המערכה, ולא רק לאחר סיום הלחימה.

## בין תכלית מדינית לצבאית

הפעם ארה"ב היא השותפה של ישראל, אך גם שותפות זו לא מבטיחה עמידה בלחץ הפוליטי, הפנימי או החיצוני. אחרי תבוסת הרפובליקנים בבחירות אמצע הקדנציה, הדברים ממחישים מדוע נדרשת הבנה מוקדמת בין השותפות על מטרות המערכה, תנאי סיומה והדרך לשימור הישגיה.

עמדתו של דדי ברנע נכונה מבחינה אסטרטגית – אכן יש למקד את המאמץ בהסרת המשטר. לעומתה, הסתייגות הרמטכ"ל מתקיפה מיידית עשויה להיות מוצדקת, אם מדובר בסבב נוסף של תקיפות גריעה, שאינו מכוון להכרעה. תקיפה כזאת עלולה להרחיב את המלחמה, לשחוק גם את ישראל ואת שותפותיה ולהותיר את המשטר על כנו.

יש להבחין בין התכלית המדינית, היעד הצבאי והתוצאה האפשרית. הסרת המשטר היא התכלית המדינית. היעד הצבאי הוא הכרעת מנגנוני הכוח של המשטר ושלילת יכולתם להבטיח את שרידותו ולהמשיך להפעיל כוח. קריסת המשטר היא תוצאה אפשרית, אך אין להציג אותה כאילו היא מובטחת באמצעות תקיפות או צפויה להתרחש מעצמה.

## התמרון הכרחי

אין דרך לעקוף את שאלת התמרון. תמרון קרקעי מוגבל אינו שקול לכיבוש איראן, אך אם אין תוכנית צבאית אמינה – באמצעות תמרון או בדרך אחרת – להשגת היעד הצבאי, אין להציג

תקיפות מרחוק כתוכנית הכרעה. פגיעה קשה ביכולות אינה שקולה להכרעה, והכרעה צבאית צריכה להיות כזאת שתביא לקריסת המשטר.

השאלה איננה אם להמתין או לתקוף מיד בלי תוכנית. השאלה היא אם הזמן מנוצל להכנת הכרעה, או שהוא נעשה תירוץ להמשך מדיניות דחיינית. תקיפה נוספת שאינה חלק מאסטרטגיה להסרת האיום אינה פתרון.

הסרת המשטר באיראן, ועמה הסרת האיומים הכבדים ביותר על ישראל מאז הקמתה, מצטיירת כאתגר המלחמתי הגדול ביותר שעמד בפניה מאז שהותקפה למחרת הקמתה. אך לפני חידוש התקיפות, על הדרג המדיני להנחות את הרמטכ"ל לגבש תוכנית הכרעה ותנאי סיום, להכין את השותפות והכוחות להשגת התכלית, ולתאם עם ארה"ב תוכנית משותפת להשגת היעד ולשימור ההישגים.

מלחמה כזאת מחייבת בסיס פוליטי יציב ותיאום בין השותפות. אין להסתמך על המלחמה עצמה כדי ליצור את הבסיס הזה.

פורסם ב-JNS ישראל בתאריך 25 בנובמבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.